

[LOGOS a FYSIS události]

Nesmíme opomenout důležitý okruh problémů, spojených s působením LOGU a FYSIS nějaké události na tuto událost a na její průběh. Tady se prokazatelně dostáváme na hranice tradičního myšlenkového uchopení problematiky. Především tu nejde a nemůže jít o „působení“ v předmětném, tj. fyzikálním nebo jiném tělesném způsobu; za druhé při každém působení můžeme mluvit o tom, co působí, a o tom, nač působí. To by předpokládalo, že LOGOS a FYSIS na jedné straně jsou nějaká jsoucna, zatímco na druhé straně že událost, která se podle tohoto (svého) LOGU a (své) FYSIS děje, už je něčím, ještě než byla podrobena normativitě LOGU a FYSIS. A tak tomu právě vůbec není. O LOGU ani o FYSIS nemůžeme mluvit jako o jsoucnech, a na druhé straně událost je LOGEM ne-li přímo zakládána, tedy alespoň jeho neodmyslitelným prostřednictvím. To nás nutí věnovat se otázce, jak vlastně taková událost vzniká, jak začíná (být). To náleží do okruhu problematiky bytí a nicoty. Ale je tu ještě docela jiný okruh problémů, který např. Whiteheada přiměl mluvit o tzv. feelings („pocitech“) aktuální entity. LOGOS (necháme nyní na chvíli FYSIS stranou) může „působit“ jen tak, že událost na jeho „působení“ reaguje. Zatím jsme si však řekli, že událost může reagovat jen na nějakou druhou událost, a to jen na její vnější stránku. Musíme si tedy pro „reagování“ události na LOGOS (na její vlastní LOGOS) najít nějaký jiný termín. Ale nejde jen o termín. Jde skutečně o docela jiný typ „reagování“: zde totiž vůbec nemá událost k dispozici nějaký orgán reaktibility, není vybavena nějakou trvalou kvalitou, která by jí umožnila reagovat na kontingentní setkání s nějakým LOGEM (jak by to pak vůbec mohl být právě ten „její“ LOGOS?), ale je mu takřikajíc „FYSEI“ k dispozici. A právě na tomto místě se nyní dostáváme poprvé k fenoménu, na kterém pak hodláme postupně stavět dál. Vztah události k jejímu LOGU je čímsi, co zároveň tuto událost konstituuje: událost začíná tím, že se vztáhne k LOGU, ne tím, že by nejprve byla a pak se vztáhla. To znamená, že akt vztažení k LOGU vlastně – po pravidle tradiční logiky – nemůže být aktem oné události, která tímto aktem bude teprve konstituována. Proto tento akt vztažení k LOGU události vlastně předchází. Můžeme se proto tázat, čím to je vlastně akt, když tu žádná (příslušná) událost ještě není. Při jiné příležitosti se k tomuto závěznému problému vrátíme. Nyní jen chceme poznamenat, že se právě na tomto místě ukazuje, že některé problémy lze řešit jen tak, že je transponujeme na jinou rovinu. Někdy musíme problém transponovat na rovinu primordiální, jindy naopak musíme primordiální rovinu opustit a orientovat se na rovinách vyšších, někdy i nejvyšších. V našem případě si významně připravíme řešení zavedením problému subjektu a pokusem transponovat zmíněnou problematiku z události jako celku a subjekt.

18. VII. 89 [5. poznámka z tohoto dne – pozn. red.]